

zondag 30 oktober 2016 middagdienst
DE BARMHARTIGE SAMARITAAN
Bijbellesing: Lukas 10,25-37

Wie is mijn naaste? Dat was de vraag van de wetsgeleerde die naar Jezus toekwam. Ja... voor wie moet ik nu zorgen? Hoe ver gaat mijn verantwoordelijkheid nu? Hoeveel moet ik nu geven aan die ander? Hoeveel tijd mag ik nu voor mijzelf houden en hoeveel tijd moet ik nu besteden aan die werkloze vriend van mij, of aan dat zieke familielid van mij? Hoeveel van mijn verdiende geld moet ik nu aan goede doelen overmaken en hoeveel mag ik voor mijzelf houden? Kan ik wel vrijlijk geld over de balk smijten, als een paar duizend kilometer verderop kinderen in vieze kleding op straat lopen te bedelen? ... Zit u of jij ook wel eens met die vragen? Als je je ogen ervoor openhoudt, zie je zoveel mensen die wel wat aandacht of concrete hulp kunnen gebruiken.... moet je daar niet wat mee doen? ... Je kunt niet alles, maar toch...? Hoever reikt mijn verantwoordelijkheid? Waar liggen de grenzen? Wij gaan luisteren naar wat de Heere Jezus hierover zegt.

Wie is mijn naaste?, zo vraagt de Wetsgeleerde. Zijn vraag was echter niet oprecht. 'Hij wilde zichzelf rechtvaardigen', zo schrijft Lukas. De Wetsgeleerde zei zoiets als: 'Ik wil wel helpen, maar ik weet niet wie ik moet helpen.' Da's ook een manier om niet uit je luie stoel te hoeven komen...

Jezus gaat echter een bijzonder verhaal vertellen: een man wordt overvallen door rovers, als hij onderweg is van Jeruzalem naar Jericho. Halfdood wordt hij door de overvallers achtergelaten. ... Een priester loopt langs. Waarschijnlijk ging hij naar huis, toen zijn priesterdienst erop zat. Hij zag de verwondde en beroofde man halfdood liggen..., maar hij ging er met een boog om heen. Uit angst? Wie weet. De man was halfdood, dus nog niet helemaal dood. Dat kon betekenen dat hij zojuist in elkaar was geslagen en dat de overvallers dus nog heel dichtbij waren... Misschien had hij ook wel een andere reden. In ieder geval: hij loopt er met een boog omheen... Daarna loopt een Leviet langs. Gelukkig! Zou hij wel durven? Nee.... Ook hij gaat met een boog om die halfdode man heen. ... En dan komt er een Samaritaan aan. Een vijand van de Israëlieten. Iemand die half jood – half heiden was. Nu, dat was nog erger dan een hele heiden. Maar laat die Samaritaan nu wel die halfdode jood helpen. Hij gaat naar hem toe, verzorgt hem, en brengt hem naar een herberg toe. Wat een overdadige liefde!

Moet u eens opletten op hoe Jezus deze gelijkenis vertelt... Jezus stelt de Samaritaan ten voorbeeld. Waarom stelt Jezus nu precies die Samaritaan ten voorbeeld aan de joden? Nu, ik leg het uit: als Jezus gewoon had willen vertellen dat je liefde voor de ander zo groot moet zijn, dat je zelfs mensen van andere volken... ja, ook je vijanden moet helpen..., dan zou Jezus de gelijkenis precies andersom verteld hebben. Dan zou Hij het ongeveer zo hebben moeten vertellen...: 'er was eens een Samaritaan die werd overvallen en halfdood aan de kant van de weg lag. Toen kwam er een priester voorbij en die gaf die Samaritaan nog een schop na: 'vuile Samaritaan, moet je ook maar niet in ons land komen!' Vervolgens kwam er een Leviet langs en die deed net alsof zijn neus bloedde en vertelde thuis in geuren en kleuren wat hij had gezien. En toen kwam er nog een andere jood aan... en die stopte... hij werd met innerlijke ontferming bewogen over die Samaritaan... en nam hem mee naar een joodse herberg. Nu, zo moeten jullie ook zelfs de Samaritanen liefhebben. Wie is mijn naaste? Nou, iedereen dus! Ook de Samaritanen.'

Maar zo vertelt Jezus de gelijkenis niet. Jezus vertelt niet: je moet zelfs Samaritanen helpen. Jezus vertelt het precies andersom. Niet zelfs een Samaritaan moet door de joden

geholpen worden..., de Samaritaan helpt die halfdode jood, die daar aan de kant van de weg ligt dood te bloeden. ... Ziet u wat Jezus hiermee doet? Jezus zegt niet tegen de wetsgeleerde: 'verplaats je je nu eens in die Samaritaan'. Dat zou die wetsgeleerde nooit hebben gedaan, hij zou hebben gespuugd op de grond. Maar het gaat Jezus ook niet om die Samaritaan, maar om die halfdode volksgenoot. Jezus zegt tegen die wetsgeleerde...: 'verplaats je je eens in die halfdode jood, die daar halfdood aan de kant van de weg lag'. Als jij daar nu op de grond zou liggen hè... halfdood... waar zou jij dan behoefte aan hebben? Wat zou jij dan willen als je er zo aan toe was.... wie er ook maar langskwam....? Precies!

Ik denk dat dit ook precies het verschil was tussen die priester, die leviet en de Samaritaan. Het grote verschil was niet hun nationaliteit, dat was slechts een bijkomstigheid, om de gelijkenis extra kracht bij te zetten. Het verschil tussen deze drie mannen was volgens mij: de eerste twee zagen het slachtoffer als probleem. En de vraag was daarbij: kan ik het probleem oplossen of niet? Helaas: er waren nog veel andere argumenten om het probleem niet op te lossen: het gevaar van overvallers, die mogelijk dichtbij zijn. Het gevaar dat je zelf wat overkomt. En ook de tijd: wat haal je allemaal op je nek als je die ander zou gaan helpen? De priester en leviet zag die halfdode man als probleemgeval, dat zij besloten niet aan te pakken. Maar de derde, de Samaritaan, zag niet het probleem liggen, maar zag een mens liggen... en... hij verplaatste zich in die mens: wat zou ik hebben gewild, als ik daar halfdood lag?

Dat is de kracht van de gelijkenis. Die wetsgeleerde hoefde zich niet in de Samaritaan te verplaatsen. Dat zou hij niet trekken... Hij moest zich in die halfdode man verplaatsen. ... Voor die wetsgeleerde bleef de hele vraag 'wie is mijn naaste' gewoon een theologische discussie, niet meer. Jezus neemt die woorden 'wie is mijn naaste' over uit de mond van de wetsgeleerde... en legt die woorden in de mond van dat halfdode slachtoffer: 'wie is mijn naaste'. zo klinkt er met een gebroken stem aan de kant van de weg. Het is nog steeds precies dezelfde vraag. Maar nu geen theologische discussie. Ook geen vraag hoe je in de hemel kan komen. Want daar hoef je voor niets te doen, maar heb je alleen Jezus nodig. De vraag 'wie is mijn naaste?' komt op een andere manier naar ons toe. Uit de mond van die halfdode man aan de weg naar Jericho. Uit de mond van je familieleden. Uit de mond van je plaatsgenoten. Uit de mond van je klasgenoten. Uit de mond van de kinderen in het zo getroffen Haïti: 'wie is mijn naaste?'

De Samaritaan gaat niet de problemen tegen elkaar afwegen: wat zijn de gevolgen?... hoeveel geld heb ik bij mij? ... Hoever zou die herberg zijn? ... De Samaritaan verplaatst zich in de ander... en dan gebeurt er iets in hemzelf: hij wordt met innerlijke ontferming bewogen, zo staat er. Het breekt bij hem van binnen. Door zich in de ander te verplaatsen, verdwijnen alle argumenten en tegenargumenten... en hij kan niet meer anders dan... helpen.

Het viel mij op dat Jezus vertelt dat de Samaritaan 'met innerlijke ontferming bewogen werd'. Hhoe sterk zou Jezus wat Hij over deze Samaritaan vertelde, bij Zichzelf hebben herkend! Want wat die Samaritaan hier voelde, is precies wat de Heere Jezus heeft gevoeld. En wat die Samaritaan hier doet, is precies wat de Heere Jezus bij u en mij heeft gedaan. Wat bedoel ik? Nu, door de zonde, door de duivel, door het kwaad dat wij zelf hebben toegelaten en veroorzaakt... zijn ook wij halfdood. Ja, wij leven nog steeds..., maar de dood en het kwaad breken ons leven zo gruwelijk af... en de dood komt steeds dichterbij... wij zijn hulpeloos... en moeten afwachten of er überhaupt hulp zal komen. Dat zijn wij. Halfdood, ten dode opgeschreven door de zonde en het kwaad ... Maar daar komt een Samaritaan. Jezus. Ja, Hij werd – heel opmerkelijk – in Johannes 8 door Zijn volk zelfs uitgescholden voor een Samaritaan. Men

spoo op Hem. Letterlijk, vlak voor Zijn kruisiging. Maar van deze Samaritaan staat ook geschreven: Hij werd met innerlijke ontferming bewogen... en ging naar hem toe, precies zoals Jezus de gelijkenis vertelt. ... Die barmhartige Samaritaan..., dat is Jezus... Hij werd met innerlijke ontferming bewogen... Zijn gevoelens van liefde brandde... en Hij ging naar ons toe... Hij kwam bij ons, heel gewoon. ... Om ons te redden.

Het is daarom niet allereerst de vraag of u zo'n barmhartige Samaritaan wilt zijn... het is de vraag of je al echt hebt gezien dat jijzelf die halfdode man bent.... Het is de vraag of u beseft dat er ook bij u in al uw verlorenheid een barmhartige Samaritaan is gestopt... Jezus.. Die zoveel om je gaf... dat Hij met innerlijke ontferming was bewogen... dat Hij alle gevaren trotseerde, met – letterlijk gevaar van eigen leven – op je afstapte... en u heeft gered van de dood... en u aan Zijn hand meenam. .... Als je dat beseft hè... dat je zo geweldig bent gered... dat Jezus zo goed is geweest voor je... dat Hij Zelf die pijn op Zich nam, dat Hij koste-wat-het-kost jou wilde redden..., dan kan je je vervolgens ook beter in die ander verplaatsen die jou hulp nodig heeft. ...

Van hieruit leren wij wat echte naastenliefde is: naastenliefde is niet 'ik moet die helpen, ik moet die even bellen, ik moet zoveel geld overmaken naar die stichting, ik moet...' Nee, dat 'moeten' moeten wij eens afleren. Want anders blijf je net zoals die wetsgeleerde steken in vragen als 'wat moet ik nu wel doen en wat moet ik niet doen? Waar houd mijn verantwoordelijkheid op? Hoe kom ik met mijn hakken over de sloot, zodat ik precies voldoende naastenliefde heb getoond, dat ik in de hemel kan komen?' Dat is geen liefde. *Echte naastenliefde is: 'je verplaatsen in de ander'. Zoals de Heere Jezus Zich in onze plaats heeft gesteld. Je verplaatsen in de ander... niet omdat het moet..., maar omdat je zo dankbaar bent dat er Eén Zich in jou heeft verplaatst en je alles hebt gegeven om je voor eeuwig gelukkig te maken. Zult u zich zo een verplaatsen in de ander?*

Als wij ons voortdurend zouden oefenen om ons in de ander te verplaatsen..., zoals Jezus, die Wat hemelse barmhartige Samaritaan voor ons deed..., wat zou er dan geweldig veel veranderen. Eerst jezelf verplaatsen in de ander. Wat zou er dan minder gekibbel zijn in huwelijken. Wat zouden er dan betere gesprekken zijn tussen ouders en pubers. Wat zou er dan minder snel onenigheid zijn in christelijke gemeenten. Wat zou er dan minder snel iets verkeerd gaan in de politiek. Wat zou er dan meer kans zijn op wereldvrede. Maar dat is misschien veel te groot gedacht, laten wij eerst maar beginnen bij onszelf. In het heel klein: ons verplaatsen in die ander. In dat boze familielid. In die verwonde man. In die verdrietige vrouw. In dat klasgenootje dat wordt gepest. In die Afrikaan die geen geld heeft om eten te kopen.

Ik wil nu nog kort enkele dingen aanstippen van die barmhartige Samaritaan om zijn naastenliefde nog wat scherper in beeld te krijgen en het nog wat concreter voor onszelf te krijgen:

Allereerst: die Samaritaan was niet op zoek naar een persoon voor wie hij een naaste kon zijn. Hij liep er bijna letterlijk tegenaan. Het kwam op zijn weg, zo zouden wij zeggen... God plaatst blijkbaar zulke mensen op je pad. ... Maar als je zo'n iemand tegenkomt, dan komt het er wel op aan wat je er mee doet: loop je er met een boogje omheen... of stap je erop af. De gelijkenis geeft geen middenweg: of aan de overkant voorbijgaan zoals er van de priester en de leviet gezegd wordt... ontwijken dus... of er ook echt op af stappen. Je moet kiezen.

Wat ook opvalt aan de Samaritaan is, dat hij – op de manier waarop de Heere Jezus het vertelt – geen enkele aarzeling lijkt te hebben. Nou, ik had heel wat argumenten kunnen verzinnen om niet te helpen, als ik die Samaritaan zou zijn geweest, maar die argumenten tellen blijkbaar niet. Een paar argumenten die bij de Samaritaan naar boven hadden kunnen komen:

Zijn er geen anderen die kunnen helpen? Moet ik als Samaritaan nu een jood helpen? Moet ik altijd helpen? Anderen kunnen dat toch ook? Nee. Je moet niet afwachten tot er misschien nog een meer behulpzame priester of leviet zouden langskomen.

Of dit argument: eigen volk eerst hoor! De Samaritaan zou er alle redenen toe hebben om dat te denken, maar nee.

Enne: hoeveel tijd gaat het mij eigenlijk kosten? De Samaritaan was op reis..., hij zal behoorlijke vertraging op hebben gelopen.... misschien dat hij afspraken zou missen. Blijkbaar mogen mensen die een naaste nodig hebben, onze plannen behoorlijk in de war schoppen.

Nog een argument: wat moet het eigenlijk kosten die naastenliefde? De Samaritaan moest toch ook wat overhouden voor onderweg? En wat ons nu betreft: met de economische crisis moet het allemaal toch een beetje minder? ... Verplaats je je nog eens in die ander: moet die Haitiaan of die Keniaan het met wat minder doen aan medische hulp en voedsel, omdat wij hier op dit moment geen nieuwe flatscreen kunnen kopen of een keer minder op vakantie? 'Wij hebben het geld zo hard nodig'?

Of nog iets opmerkelijks waar je vragen bij kan stellen: die barmhartige Samaritaan geeft die herbergier een paar muntstukken en vertrouwt de zorg voor die gewonde man aan hem toe. Dat is niet slim hoor! Herbergiers stonden in die tijd slecht bekend. Het kon best dat zij het geld zelf zouden houden en dat het geld niet op de juiste plaatst terecht kwam. Wat dom van die Samaritaan. ... Trekt u zelf even de lijn door naar onze huidige discussie over de vraag of ons geld wel goed terecht komt. Is het wel slim om geld te geven aan goede doelen, als je weet dat lang niet alles op de goede plek terecht komt? ... Vraag het maar aan de Samaritaan.

Al onze argumenten worden uit handen geslagen. ... Wees een naaste. Je kunt toch niet anders zijn dan een naaste... uit dankbaarheid voor de geweldige redding die je van Christus hebt ontvangen. Omdat je weet wat het is om hulp nodig te hebben.

Hoeveel moet je helpen, moet je doen? Als je het niet voelt – zo heeft iemand eens gezegd - dan geef en dan help je blijkbaar niet genoeg. Want reken maar dat die Samaritaan er wat van heeft gevoeld... Maar het gaat niet om veel of weinig. Het gaat erom: hoe blij ben je met de liefde van de Heere Jezus voor halfdode mensen zoals u en ik? Hoe dankbaar ben je daarvoor? Nou, laat dan ook maar blijken.

Ik sluit af met een kort verhaaltje:

Er was eens een jongen, we noemen hem even Harrie, die werd gepest. Dat was heel naar. Elke keer op het schoolplein werd hij uitgelachen en trokken ze aan zijn jas of zijn tas. Tootdat er opeens een jongen uit een hogere klas voor Harrie ging staan. 'Nu moeten jullie mij eens durven pesten', riep hij. Maar dat durfde niemand. 'Dank je wel', zei Harrie tegen deze grote jongen. 'Maar waarom heb je dat eigenlijk voor mij gedaan?' ... 'Nou', zegt de grote jongen, 'ik ben vroeger ook een keer gepest, maar toen is iemand ook zo voor mij gaan staan om mij te helpen en de kinderen weg te jagen. En daarom doe ik dat nu voor jou. Ook al had ik klappen kunnen krijgen van de kinderen uit jouw klas. Ik ben een keer geholpen omdat ik werd gepest... en nu help ik jou, omdat jij nu werd gepest'

De Heere Jezus heeft u en mij willen redden. Hij is zelfs voor u gestorven aan het kruis. Om onze zonden te vergeven. Hij heeft zoveel voor ons gedaan... en wij hadden dat zo hard nodig. Nou, kijk nu eens naar de mensen om u heen. Zorg voor hen, zoals de Heere Jezus ook voor jou en mij zorgt. Geef hen liefde, zoals de Heere Jezus zou zoveel reddende liefde heeft gegeven. Wees ook voor hen een barmhartige Samaritaan, zoals Jezus voor ons een barmhartige Samaritaan is geweest.